

Webinarium Polskiej Akademii Nauk - „Wyzwania i możliwości medycyny regeneracyjnej: raport EASAC-FEAM z polskiej perspektywy”, zorganizowane 25 listopada 2020 r. przez Komitet Biotechnologii Polskiej Akademii Nauk cieszyło się olbrzymim zainteresowaniem. Wzięło w nim udział niemal 430 osób, co świadczy o zapotrzebowaniu na aktualną i rzetelną informację na temat terapii komórkowych, traktowanych powszechnie jako terapie komórkami macierzystymi.

Webinarium miało na celu omówienie licznych niejasności metodologicznych, medycznych, etycznych i prawnych związanych z użyciem komórek macierzystych w tak zwanym eksperymencie leczniczym. Dotychczasowy przekaz medialny doprowadził do powstania wielu nieuzasadnionych przekonań leżących u podstaw przypisywania na wyrost niektórym komórkom zdolności regeneracji uszkodzonych tkanek i narządów. Zasadniczą kwestią stojącą przed badaczami jest potwierdzenie ich cech jako komórek macierzystych. Jest to niezbędne nie tylko dla rzetelności naukowej i przyszłego rozwoju tego obszaru badawczego, ale przede wszystkim istotne dla pacjentów oczekujących na nowe terapie wielu nieuleczalnych dotychczas chorób. Rzetelne informacje poparte badaniami naukowymi prowadzonymi zgodnie z opracowanymi standardami są kluczowe dla pacjentów i ich rodzin, którzy w desperacji sięgają po niepotwierdzone, a zarazem potencjalnie niebezpieczne, bardzo kosztowne zabiegi.

EASAC (*European Academies Science Advisory Council*) i FEAM (*Federation of European Academies of Medicine*) opracowały wspólnie raport omawiający możliwości zastosowania terapeutycznego komórek macierzystych. Polska Akademia Nauk (pełnoprawny członek EASAC) uczestniczyła w przygotowaniu tego dokumentu, który jest dostępny w wersji oryginalnej i w języku polskim na stronie Polskiej Akademii Nauk.

Profesor Romuald Zabielski, wiceprezes PAN, otwierając webinarium wskazał na cel EASAC jakim jest niezależne doradztwo naukowe dla europejskich decydentów politycznych i społeczeństwa Unii Europejskiej. Przedstawił genezę raportu i podkreślił, że „*Głównym przesłaniem raportu jest wezwanie europejskich ustawodawców do podjęcia działań w celu ochrony biomedycyny przed konsekwencjami fałszywych obietnic związanych z użyciem terapii komórkowych i genowych, które nie zostały dostatecznie poparte badaniami naukowymi. Autorzy raportu przestrzegają przed nadmiernym entuzjazmem w stosunku do potencjału medycyny regeneracyjnej, który doprowadził do rozdźwięku pomiędzy oczekiwaniami, a rzeczywistymi możliwościami zastosowania technologii medycyny regeneracyjnej w praktyce klinicznej*”.

Webinarium otworzył wykład profesora Giulio Cossu z Uniwersytetu w Manchester, który był jednym z koordynatorów raportu EASAC-FEAM. Nagrana wcześniej i przetłumaczona na język polski prezentacja była doskonałym przedstawieniem historii medycyny regeneracyjnej, jej sukcesów, możliwości i ograniczeń. W pierwszej części webinarium prof. Józef Dulak omówił najważniejsze cechy komórek macierzystych i zwrócił uwagę na nieporozumienia towarzyszące komercyjnym ofertom terapii komórkowych. Kolejny wykładowca, dr hab. Dariusz Śladowski poruszył zagadnienia regulacji prawnych terapii komórkowych, będące obszarem zainteresowań Komitetu Zaawansowanych Terapii Europejskiej Agencji Leków. W drugiej części webinarium prezentacje wygłosiło sześcioro polskich naukowców, prawników i bioetyków: dr hab. Marek Ussowicz przedstawił możliwości krwiotwórczych komórek macierzystych wyjaśniając wątpliwości towarzyszące ofertom bankowania krwi pępowinowej. Prof. Justyna Drukała pokazała zastosowanie terapii komórkowych w leczeniu oparzeń, a prof. Iwona Grabska-Liberek możliwości i ograniczenia terapii komórkowych i genowych w chorobach oczu. Dr hab. Marcin Waligóra podniósł wątpliwości bioetyczne dotyczące tzw. eksperymentów leczniczych, a dr hab. Marlena Pecyna omówiła towarzyszące im problemy prawne. Na zakończenie dr Joanna Różyńska odniosła się do idei eksperymentu medycznego w kontekście procedur uzyskiwania zgód na ich wykonanie, udzielanych przez komisje bioetyczne.

Webinarium towarzyszyła ożywiona dyskusja. Uczestniczyli w niej prof. Giulio Cossu i polscy prelegenci, red. Marcin Rotkiewicz z „Polityki” oraz moderujący dyskusję: prof. Ewa Łojkowska, prof. Maria Anna Ciemerych-Litwinienko i prof. Józef Dulak. Ze względu na ograniczenia czasowe webinarium dyskutanci nie mogli się odnieść do wszystkich pytań i komentarzy. Uczylni to później pisemnie, a ich obszerne odpowiedzi i wyjaśnienia zamieszczone są na stronie konferencji.

Mamy nadzieję, że webinarium, o którego znaczeniu i potrzebie świadczy dobitnie zainteresowanie jakie wzbudziło, przyczyni się do otwartej, rzetelnej i swobodnej dyskusji nad naukowymi i społecznymi aspektami medycyny regeneracyjnej. Dyskusja taka jest niezbędna dla dobra nauki, medycyny i przede wszystkim pacjentów w Polsce.

Dziękujemy wszystkim uczestnikom oraz tym, dzięki którym była możliwa organizacja i przeprowadzenie webinarium. Zachęcamy do obejrzenia wystąpień, analizy wykładów oraz komentarzy i zapraszamy do dalszej dyskusji.

Komitet organizacyjny: Józef Dulak, Ewa Łojkowska, Tomasz Twardowski, Romuald Zabielski